

بی بخت اولانك باغنه بر قطره سی دوشمز
 باران یرینه در و کهر یاغسه سمادن
 ارباب کمالی چکه مز ناقص اولنر
 رنجیده اولور دیده خفاش ضیادن
 هر عاقله بر درد بو عالمده مقرر
 راحت یشامش وارمی گروه عقلا دن
 حل ایتدی لر بو لغزک سرینی کیمسه
 بیك قافله کچدی حکمادن فضلا دن
 قیل صنعت استادی تحیرله تماشا
 دم اورمه اکر عارف ایسک چون وچرادن

ادراک معالی بو کوچک عقله کر کمز
 زیرا بو ترازو او قدر ثقلتی چکمز

دهرک نه صفا وار عجباسیم وزرنده
 انسان بر اغور هپسنی حین سفرنده
 بر رنگ وفا وارمی نظر قیل شو سپهرک
 نه لیل ونهارنده نه شمس و قمرنده
 سیر ایتدی هوا اوزره دینور تحت سلیمان
 اول سلطنتک یلر اسر شیمدی یرنده
 حر اولق اکر ایستر ایسک اولمه جهانک
 ذوقنده صفاسنده غمنده کدرنده

جانان كیده رندان طاعنله می اوله ریزان
 بویله کیجه نك خیر او ملور می سحر نده
 خیر او مه اکر صدر جهان اولسه ده بالفرض
 هر کیمکه خساست اوله عرق و کهر نده
 بیلدیز آریوب کو کده نیجه طرفه منجم
 غفلت ایله کورمز قویوی ره کذر نده
 انلار که ویریر لاف ایله دنیا یه نظامات
 بیک درلو تسیب بولنور خانه لر نده
 آینه سی ایشدر کشینک لافه باقلماز
 شخصک کورینور رتبه عقلی اثر نده
 بن هر تقدیر کوردم ایسه بعض مضرت
 ثابت قدم ینه بو رأینک اوزر نده

انسانه صداقت یاقیشور کورسه ده اکراه
 یارد مجیسیدر طوغریلرک حضرت الله

عذر ایده رعایاسنه والی ایالت
 دنیا ده و عقبا ده نه ذلت نه رذالت
 لایقیمیدر انسان اولانه وقت قضاده
 حق ظاهر ایکن باطن ایچون حکمی امالت
 قاضی اوله دعوا جی و محضر دخی شاهد
 اول محکمه نك حکمنه دیرلرمی عدالت

Metin 1

Terkîb-i Bend

Bî-baht olanın bağına bir katresi düşmez
Bârân yerine dürr ü güher yağsa semâdan

Erbâb-ı kemâli çekemez nâkıs olanlar
Rencîde olur dîde-i huffâş ziyâdan

Her âkile bir derd bu âlemde mukarrer
Râhat yaşamış var mı gürûh-ı ukalâdan

Halletmediler bu lügazın sırrını kimse
Bin katile geçti hükemâdan fuzelâdan

Kıl san'at-ı üstâdı tahayyürle temâşâ
Dem vurma ger ârif isen çün ü çerâdan

İdrâk-i meâlî bu küçük akla gerekmez
Zîrâ bu terâzû o kadar sikleti çekmez

Dehrin ne safâ var acaba sîm ü zerinde
İnsan bırakır hepsini hîn-i seferinde

Bir reng-i vefâ var mı nazar kıl şu sipihrin
Ne leyl ü nehârında ne şems ü kamerinde

Seyretti havâ üzre denir taht-ı Süleyman
Ol saltanatın yeller eser şimdi yerinde

Hür olmak ister isen olma cihânın
Zevkinde safâsında gamında kederinde

Cânân gide rindân dağıla mey ola rîzân
Böyle gecenin hayr umulur mu seherinde

Hayr umma eğer sadr-ı cihan olsa da bi'l-farz
Her kim ki hasâset ola ırk u güherinde

Yıldız arayıp gökte nice turfa müneccim
Gaflet ile görmez kuyuyu reh-güzerinde

Onlar ki verir lâf ile dünyâya nizâmât
Bin türlü teseyyüb bulunur hânelerinde

Âyînesi iştir kişinin lâfa bakılmaz
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde

Ben her ne kadar gördüm ise ba'z-ı mazarrat
Sâbit-kademim yine bu re'yin üzerinde

İnsana sadâkat yakışır görse de ikrâh
Yardımcısıdır doğruların hazret-i Allah

Gadr ede reâyâsına vâli-i eyâlet
Dünyâda vü ukbâda ne zillet ne rezâlet

Lâyık mıdır insân olana vakt-i kazâda
Hak zâhir iken bâtil için hükmü imâlet

Kadı ola da'vâcı vü muhzır dahi şâhit
Ol mahkemenin hükmüne derler mi adâlet

Ziyâ Paşa, *Terkîb-i Bend*, s. 138-139.

Metin 1 : Sözlük

Farsça kelime ve tamlamalar:

Bî-baht	Bahtsız, şansız
Bârân	Yağmur
Dürr ü güher	İnci ve mercan
Dîde-i huffâş	Yarasaların gözü
Gürûh-ı ukalâ	Akıllı kişiler topluluğu
Çün ü çerâ	Niçin neden
Sîm ü zer	Altın ve gümüş
Reng-i vefâ	Vefânın rengi
Sîpihr	Zaman, devir
Rindân	Aşıklar, sarhoşlar
Rîzân	Dağılmış, dökülmüş
Reh-güzer	Gidilen yol

Arapça kelime ve tamlamalar:

Erbâb-ı kemâl	Kemal sahipleri
Hîn-i sefer	Yolculuk zamanı (ölüm zamanı)
Bi'l-farz	Farz edelim
Rütbe-i akl	Aklın derecesi
Muhzır	Mübaşir
İdrâk-i meâlî	Yüceliklerin anlaşılması
Sadr-ı cihan	Dünyanın başı
Teseyyüb	Eksiklik
Vakt-i kazâ	Ölüm anı
San'at-ı üstâd	Ustanın sanatı
Şems ü kamer	Ay ve güneş
Turfa	Taze, yeni
Vâli-i eyâlet	Eyâlet valisi
Lügaz	Bilmece
Leyl ü nehâr	Gece gündüz
Hasâset	Alçaklık
Sâbit-kadem	Ayağı yere sağlam basma

بلیبل

- بصری بك اوغلهزه -

بوتون دنیایه کوسکوندم ، دون آقشام پک بوگا لمشدم ؛
 نهایت ، بر زمان قیرلده گزمش ، کویده قالمشدم .
 شهردن قاچمق ایسترکن صولر ذاتا قارارمشدی ؛
 پک ایصسز برقارا گلتق صوگره دن وادی بی صارمشدی .
 ایشیق یوق ، یولجی یوق ، سس یوق ، بوتون خلقت
 کسیمش لال . . .
 بو استغراقی تک بر نغخه اولسون ایتمیور اخلال ،
 محیطک حالی « انسانیت » کئتمتالیدر ، صاندم ؛
 دونوب ماضی یه طیرماندم ، نه هجرانلر ، نه لر آگدم !
 طاشارکن حشر اولوب بینمدن آرتیق بیك مسلسل یاد ،
 ظلامک سینه سندن فیشقیران ممدود بر فریاد ،
 او مستغرق ، اوطورغون وجدی ناگاه اویله جوشدوردی :
 که وادیدن بوتون ، بر بر ، اینلر چاغلابوب طوردی .
 نه محرق نغمه لر ، یارب ، نه موجاموج دملردی :

- اشك وار ، آشیانك وار ، بهارك وار، كه بگردك ؛
 قیامت قوپارمق نه یدی ، ای بلبل ، نه در دردك ؟
 او زمرد تخته قوندك ، بر سماوی سلطنت قوردك ؛
 جهانك یوردی هپ چیکنه نسه ، چیکنه نمز سنك یوردك .
 بوگون بریم یشیل وادی ، یارین بر قیپ قیزیل گاشن ،
 گورسك ، خاتمانك شن ، ایچك شن ، کائنانك شن .
 خزانسز بر زمین ایستر سه ، شاید روح سربازك ،
 افقار ، بعد مطلقر بوتون محكوم پروازك .
 دكل برقیده ، صیغازسك - قانادلانك می - ابعاده ؛
 حیاتك اك مخیل غایه در احرااره دنیاده .
 نه دن اویله یسه ماتملر له ایامك پریشاندر ؟
 نیچین بر طامله جق کوكسگده بر عثمان خروشاندر ؟
 خاییر ، ماتم سنك حقك دكل . . . ماتم بنم حقم :
 عصرل وارکه ، آیدینلق نه در ، هیچ بیامز آفاقم !
 تسلیدن نصیم یوق ، خزان آغلار بهارمده ؛
 بوگون بر خاتمانسز سرسری یم اوز دیارمده !
 نه خسراندرکه : شرقك بن وفاسز ، قانسز اولادی ،
 سراپا غربه چیکنه تدم ده چیقدم خاک اجدادی !
 خیالمدن گچرکن شیمدی ، فکرم هرج ومرج اولدی ،
 صلاح الدین ایوبیلرک ، فاتحلرک یوردی .
 نه ذلتدرکه : باقوس ایگله سین بیننده عثمانك ؛

Metin 2

Bülbül

Bütün dünyaya küskündüm dün akşam pek bunalmıştım
Nihayet bir zaman kırlarda gezmiş köyde kalmıştım

Şehirden çıkmak isterken sular zaten kararmıştı
Pek ıssız bir karanlık sonradan vâdîyi sarmıştı

Işık yok yolcu yok ses yok bütün hilkat kesilmiş lâl
Bu istiğrakı tek bir nefha olsun etmiyor ihlâl

Muhîtin hâli "insâniyyet" in timsâlidir sandım
Dönüp mâzîye tırmandım ne hicranlar neler andım

Taşarken haşrolup beynimden artık bin müsel sel yâd
Zalâmın sînesinden fişkır an memdûd bir feryâd

O müstağrak o durgun vecdî nâgâh öyle coşturdu
Ki vâdîden bütün yer yer eninler çağlayıp durdu

Ne muhrık nağmeler yâ Rab ne mevc-â-mevc demlerdi
Ağaçlar taşlar ürpermişti gûyâ Sûr-ı mahşerdi

Eşin var âşiyânın var bahârın var ki beklerdin
Kıyâmetler koparmak neydi ey bülbül nedir derdin

O zümrüt tahta kondun bir semâvî saltanat kurdun
Cihânın yurdu hep çiğnense çiğnenmez senin yurdun

Bugün bir yemyeşil vâdi yarın bir kıpkızıl gül-şen
Gezersin hânûmânın şen için şen kâinâtın şen

Hazansız bir zemin isterse şayet rûh-ı ser-bâzın
Ufuklar bu'd-ı mutlaklar bütün mahkûm-ı pervâzın

Değil bir kayda sığmazsın kanatlandın mı eb'âda
Hayâtın en muhayyel gâyedir ahrâra dünyada

Neden öyleyse mâtemlerle eyyâmın perîşândır
Niçin bir damlacık göğsünde bir ummân hurûşândır

Hayır mâtem senin hakkın değil mâtem benim hakkım
Asırlar var ki aydınlık nedir hiç bilmez âfâkım

Teselliden nasîbim yok hazân ağlar bahârımda
Bugün bir hânûmânsız serseriyim öz diyârımda

Ne hüsrandır ki Şark'ın ben vefâsız kansız evlâdı
Ser-â-pâ garba çiğnettim de çıktım hâk-i ecdâdı

Hayâlimden geçerken şimdi fikrim herc ü merc oldu
Salâhaddîn-i Eyyûbi'lerin Fâtih'lerin yurdu

Mehmet Akif Ersoy, *Safahât- Gölgeler*, Matbaatü'ş-Şebâb, Mısır, 1933, s. 28-29.

Metin 2: Sözlük

Farsça kelime ve tamlamalar:

Nâgâh	Ansızın
Mevc-â-mevc	Dalga dalga
Gül-şen	Gül bahçesi
Hânumân	Ev, bark
Hazân	Güz mevsimi
Rûh-ı ser-bâz	Cesûr, yiğit can
Mahkûm-ı pervâz	Uçmaya mahkûm
Hurûşân	Coşan, çağlayan
Ser-â-pâ	Baştan ayağa
Hâk-i ecdâd	Ataların toprağı
Herc ü merc	Karma karışık

Arapça kelime ve tamlamalar:

İstiğrak	Dalmak
Nefha	Soluk, nefes
Müselsel	Zincirleme
Zalâm	Karanlık
Memdûd	Uzun
Muhrık	Yakıcı
Mevc-â-mevc	Dalga dalga
Sûr-ı mahşer	Kıyamette üflenecek boru
Bu'd-ı mutlak	Gerçek uzaklık
Ahrâr	Hür olanlar
Nâkûs	Kilise çanı